

№ 44/2019

**Францисканський
ВІСНИК**

ЧАСОПИС ФОС В УКРАЇНІ

Часопис Францисканського Ордену Світських в Україні
видається Національною Радою ФОС України
(для внутрішнього користування в спільнотах ФОС)

В номері:

Лист Конференції Генеральних Міністрів 3

Молитовні наміри ФОС-ФМ на кожен місяць 2019 року 8

Президія Міжнародної Ради ФОС

Францисканська Духовність 10
Правдива покута
Блажей Суска OFMcap

Наша молитва 18
Блакитний Хрест
За матеріалами часопису «Głos św. Franciszka»

Історія ФОС 21
Францисканський Орден Світських в XIII ст.
За матеріалами nafra-sfo.org

Події ФОС 24
Створено нові спільноти!
Репортажі

Радість святкування 20-річчя спільноти 28
ФОС м. Баранівки
Людмила Павловська ФОС м. Житомир

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – Петренко Є.;
редактор-перекладач – Шабаліна Д.;

ЦЕРКОВНИЙ КОНСУЛЬТАНТ: бр. Казимір Гузік OFMcap.

НАША АДРЕСА: м. Київ, бр. Перова 1Б.

Світськими францисканцями м. Баранівки, за допомогою о. Оскара і о. Олівера, оформлений куточок св. Франциска, на якому можна ознайомитися з його духовністю і отримати знання про місцеву спільноту. А ще був відеофільм про життя спільноти за тривалий період з музичним оформленням і коментарями, за який щира подяка присутніх була висловлена о. Оліверу і світському францисканцю спільноти бр. Віктору Войтенку. Спомин о. Берарда, нині він в м. Судова Вишня Львівської обл., про своє служіння, в той далекий вже час, був теплим і люблячим. До речі, він приїхав не один, а зі світськими францисканцями на чолі зі Старшою спільноти ФОС в м. Судова Вишня с. Броніславою. Шкода, що не зміг приїхати о. Радослав Ходаніцький, нині він в м. Ковелі, адже отець приклав чимало зусиль у становленні та формації спільнот з м. Баранівки та м. Судова Вишня. Тож хай подячна молитва лине до його серця, долаючи всі перешкоди відстані.

В усіх подіях, що відбулися відчувалася дбайлива рука і любляче серце настоятеля парафії о. Натаніяла, з дозволу і благословення якого, все і відбувалося. Смачним обідом, до організації якого долучилися всі члени ФОС м. Баранівки, теплими обіймами і добрими побажаннями завершилося це чудове свято свідцтва францисканського служіння. Будь прославлений Господи у св. Франциску і його послідовниках!

світських францисканців, до якої вони покликані, на прикладі відомих францисканських святих.

Далі відбулася Адорація Пресвятих Дарів і молитва Францисканської Коронки на честь Семи Радостей Пресвятої Діви Марії, яку провели о. Оскар і світська францисканка спільноти ФОС м. Баранівки Світлана Савич, а допомагали їй світські францисканці інших спільнот. Чудовий спів братів і сестер ФОС доповнював молитву словом, для чого був видрукуваний спеціальний молитовник. Завершилася Адорація Літанією до Францисканських Святих і благословенням Пресвятими Дарами та вшануванням реліквією св. Франциска. Після Божої Служби

світські францисканці м. Баранівки подякували всім присутнім і відсутнім священикам за їхнє служіння. Гості привітали спільноту м. Баранівки з ювілеєм, а розпочала вітання Старша ФОС Північного Регіону с. Зоя Вознюк, подякувавши всім сестрам і братам за францисканське служіння, часто невидиме для інших, але таке важливе для спільноти, а Старшій спільноти Аллі Тимошук за 9-річне служіння в Раді ФОС Північного Регіону та Олені Куцан, яка його продовжила.

Лист Конференції Генеральних Міністрів

Першого Францисканського Ордену й Третього Ордену Регулярного до всіх ченців, а також до сестер і братів з Францисканського Ордену Світських з нагоди 40-ї річниці затвердження Регули ФОС

Св. Франциск вручає францисканський пояс представниці Францисканського Ордену Світських

Дорогі сестри, дорогі брати, нехай Господь дарує вам мир!

1. Сорок років: символічний період

24 червня 1978 р. Апостольська Столиця апостольським листом Seraphius Patriarcha затвердила відновлений Устав Францисканського Ордену Світських. Саме нещодавно канонізований папа Павло VI, який в молодості був францисканським терціярієм (постулантом), за кілька тижнів до своєї смерті передав цей дар Францисканській Родині. Від вищезгаданого затвердження вже минуло 40 років. Кругла дата є доброю нагодою, щоби написати до всіх Вас цей урочистий лист. Число сорок в Біблії, як відомо, має символічне значення: сорок – це час життя одного покоління. Таке число може означати

також час дозрілих рішень. Тому здається, що це є добра нагода, щоби подякувати Господу за все, чим живуть сестри й

брати, які належать до ФОС, а також щоби дати новий імпульс дійсності, такої цінної для всієї Францисканської Родини.

2. Францисканський Орден Світських у Францисканській Родині

«Серафимський патріарх, святий Франциск з Ассізі, під час свого життя, а також і після своєї шляхетної смерті, заохочував багатьох до служіння Богу в чернечій родині, яку він заснував. Він також запалив багато світських осіб до того, щоби вони приєднались до згаданих структур, однак, наскільки це можливо, залишались у світі». Цими словами розпочинається апостольський лист, яким Павло VI затвердив Устав у 1978 році. Цей лист нагадує, як із досвідчення святого Франциска зародились різні способи християнського життя в наслідуванні Христа в Церкві.

«Серед духовних родин, покликаних Святим Духом до життя у Церкві [Lumen Gentium 43]. Францисканська Родина об'єднує всіх членів народу Божого, тобто світських, ченців, черниць і священників, які відчують покликання йти за Христом слідами святого Франциска Ассізького [Пій XII, 1.7.1956, Discorso ai Terziari I]. З'єднані взаємною життєдайною єдністю, згідно зі своїм суспільним становищем, вони прагнуть втілювати в життя харизму свого спільного Серафимського Отця у житті та у місії Церкви» [Apostolicam Actuositatem 4,8] (Регула ФОС, Розд. I, п. 1).

Здається, що для святого Франциска було суттєвим переконання, що служіння Господу є можливим у кожному стані життя. Певним чином Франциск передбачив те, що через кілька століть проголосить II Ватиканський Собор: що в Церкві кожний християнин є покликаним до святості. Це переконання Собору вагомо підкреслив Папа Франциск, нагадавши про нього в нещодавньому Апостольському повчанні *Gaudete et Exsultate* (п. 10): **«Озброєні такими потужними засобами спасіння, вірні християни різних станів, а також життєвих ситуацій, кожний на своїй життєвій дорозі, покликані**

25 вересня 2009 року Братом Доброславом Копистеринським Провінціальним Міністром Провінції святого Архангела Михаїла Римо-Католицької Церкви в Україні був підписаний Декрет про її канонічне заснування.

Спільнота ФОС м. Баранівки мала і продовжує мати чудових Духовних Асистентів Братів Першого Ордену OFM, які постійно допомагають духовному зросту світських францисканців (о. Берард Задойко, о. Лех Дулемба, о. Радослав Ходаніцький, о. Доброслав Копистеринський, о. Олівер Шоп, о. Альберт Туровський, о. Антоній Собковський). Нині Духовним Асистентом спільноти є молодий священник о. Оскар Малих, який вже встиг завоювати любов і повагу світських францисканців. Божу Службу очолив Провінціал о. Даниїл Ботвіна, а співслужили йому Духовний Асистент Національної спільноти ФОС України о. Доброслав Копистеринський, який звернувся до присутніх з проповіддю Божого Слова, зацентрувавши увагу на францисканське служіння, Духовний Асистент Північного Регіону ФОС о. Славомир Ветлугін, о. Берард Задойко, о. Натанайл Зайонц – Настоятель Храму св. Станіслава, о. Олівер Шоп, о. Антоній Собковський, о. Оскар Малих. Перед початком Божої Служби відбулася конференція о. Славомира на тему святості

Події ФОС

Радість святкування 20-річчя спільноти ФОС м. Баранівки

Людмила Павловська ФОС м. Житомир

27 жовтня 2018 року відбулася зустріч світських францисканців в м. Баранівці, що на Житомирщині, в храмі св. Станіслава Єпископа, мученика. Свято 20-річчя з дня створення спільноти святкувала не тільки спільнота м. Баранівки, але разом з нею і гості, споріднені спільноти ФОС, якими опікується один Духовний Асистент, які близько територіально до міста: смт. Першотравенськ, с. Полянка, м. Новоград-Волинський і які майже разом розпочинали відроджувати францисканську духовність в 90-х роках минулого сторіччя. Приїхали привітати ювіляра Старша Ради ФОС Північного Регіону с. Зоя Вознюк і форматор Регіону с. Ірина Бітюцька (м. Житомир), а також с. Людмила Павловська (м. Житомир), яка в 2013-2017 роках була відповідальною за формацію в Північному Регіоні та продовжує допомагати в їхньому служінні. Саме вона і презентувала спільноті м. Баранівки збірник формаційних матеріалів, зібраних і опрацьованих нею в той період.

Дуже приємною несподіванкою став приїзд о. Берарда Задойко, який одним з перших Духовних Асистентів очолив формування францисканської спільноти в м. Баранівці і прилеглих селах. А починалося все зі створення парафії, з ініціативи Настоятеля Полонської парафії о. Станіслава Широкоградюка (нині Єпископа). В 1994 році, після побудови приміщення храму в м. Баранівці, він був освячений Єпископом Яном Пурвінським, а першим Настоятелем став о. Берард Задойко OFM. За натхненням Святого Духа і з його ініціативи в серпні 1996 року 18 парафіян виявили бажання крокувати шляхами св. Франциска в наслідуванні Господа нашого Ісуса Христа. Так почалося створення спільноти світських францисканців, і в 1998 році вона почала своє існування.

Господом до святості, повнота якої знаходиться у Небесного Отця» (LG 11). І дійсно, Третій Францисканський Орден (нині Францисканський Орден Світських) був збагачений різноманітними дарами святості. Вистачить пригадати такі постаті, як Анжела з Фоліньо, Бригіда Шведська, Катерина з Генуї, Єлизавета Угорська, Йоанна Беретта Молла, Йоан Боско, Йоан XXIII, Дзузеппе Москаті, король Франції Людовик XIII, Маргарита з Кортони, Пії X, Томас Мор. Це тільки деякі з найбільш відомих святих. До другого списку святих і благодієвних приєднуються наступні постаті, як, наприклад, беатифікована 22 вересня 2018 року Вероніка Антал. Завдяки цьому «прекрасному і різноманітному багатству серафітської святості» Францисканський Орден Світських показує, що його присутність є потрібною, щоби в повноті представити і виразити нашу харизму.

3. Виклики сьогодення дня і місія Церкви

Сьогодні перед церквою стоять численні складні виклики. Однак час, в якому ми живемо, напевно, є часом *kairos* – а отже, особливої благодаті, завдяки чому ми можемо пережити «новий етап євангелізації».

До цього нас запрошує Папа Франциск у своєму повчанні *Evangelii Gaudium*: «В кожному охрещеному, від першого до останнього, діє освячуюча міць Духа, яка схиляє до євангелізації. [...] Міццю отриманого хрещення кожний член Божого Люду став учнем-місіонером (пор. Мт 28,19). Кожний охрещений, незалежно від своєї функції в Церкві і ступеню формації у вірі, потребує євангелізації» (EG 119-120). Як францисканці, відчуваємо глибоку єдність із запрошенням Папи переживати *exodus* (тобто вихід) Церкви, щоби вирушити на географічні передмістя і периферію життя. Щоби функціонувати у світі, повним поділів, несправедливості і терпіння. Ми покликані, щоби допомогти збудувати універсальну родину євангелічного братерства, яка діє у справах збереження створіння, миру і справедливості. Потрібно в особливий спосіб взяти до уваги убогих і тих, хто в потребі, за прикладом нашого Серафимського Отця Франциска,

який виявив «особливу вразливість до Божого створіння, а також до найубогіших і покинутих. Ми спостерігаємо в ньому, наскільки нерозривно поєднані у ньому піклування про природу, справедливість по відношенню до бідних, активна участь у суспільних справах і внутрішній спокій» (LS 10). Таке складне і відповідальне завдання вимагає активної і ефективної співпраці, а також видимої єдності між всіма членами Францисканської Родини. Сьогодні особливо потрібним є вклад братів і сестер Францисканського Ордену Світських у згадану співпрацю.

Генерали чотирьох францисканських орденів з Папою Франциском

4. Взаємна опіка

Особливо сьогодні єдність і співпраця між членами Францисканської Родини повинна виявлятися у взаємній опіці й збагаченні. **«У Церкві-спільноті різні стани життя дуже тісно пов'язані між собою, аж до взаємного підпорядкування. Усі, звичайно, мають ту ж саму єдину найгли-**

при монастирі Братів Менших Конвентуальних (монастир св. Бонавентури в м. Бориспіль) є спільнота ФОС м. Києва при монастирі Братів Менших Капуцинів. В Бориспіль приїхали гості, представники Київської спільноти: с. Аліна Гонтковська, в.о. старшої спільноти, член ради спільноти с. Вікторія Климчук, та заступник старшої Ради Північного Регіону ФОС бр. Павло Сичевський. Також приймав участь в обряді вступу до ФОС бр. Кшиштоф Пельц OFMConv.

Далі брати та сестри, які вступили до постулату ФОС, урочисто принесли дари на вівтар. Після закінчення Служби Божої відбулася агапа з Братами Францисканцям-Конвентуальними, парафіянами у м. Бориспіль і гостями з м. Києва. Все відбувалося в дуже теплому і братерському дусі. Дякувати Богу за радість мати нових братів та сестер, що розпочали формацію постулату у ФОС, і за велику благодать створення на новому місці нової братерської спільноти Францисканського Ордену Світських.

Аліна Гонтковська ФОС м. Київ

обітниці) під керівництвом мудрих наставників: о. Андрія Немченка OFM і Форматора Західного регіону і одночасно Форматора нашої львівської спільноти с. Ірини Бурко. Не один раз навідувалась наша с. Ірина до Рави Руської з братерським візитом, щоб допомогти братам і сестрам розпізнати своє покликання, розповісти їм про те, чим є Францисканський Орден Світських і яка його суть. Це був тривалий шлях розпізнання свого покликання, у кожного з тринадцяти свій і неповторний, час сумнів і знеохочення, час праці над собою і усвідомлення, що це саме для мене, що це власне та дорога, яку я хочу пройти з тими, хто протягом всього життя в усьому керуватиметься Євангелієм Ісуса Христа, живучи у Францисканському Ордені Світських згідно із вказівками його Регули. А, простими словами кажучи, мета кожного світського францисканця – досягнути досконалості християнської любові. Після Святої Літургії було проведено Капітул і вибори Ради Спільноти під головуванням Старшої Західного регіону ФОС с. Олександри Салій. Цього дня було багато радості і усмішок. Він залишиться в пам'яті всіх, як незабутній. Бажаємо всім, хто був на цій урочистості, витривалості на нелегкій, але цікавій дорозі, йти нею, даючи свою любов там, де її немає, нести мир, там де панує ненависть, світло, там де панує темрява... Бо лише той, хто вміє давати, одержить з надлишком дарів від свого Отця Небесного.

Ірина Джана ФОС м. Львів

Нова спільнота – нова надія!

ФОС м. Бориспіль

Ще одна радість в нашому Ордені: 25 листопада 2018 року чотири особи вступили до постулату ФОС. Це відбулося урочисто, під час недільної Служби Божої в Римо-Католицькій парафії Переображення Господнього в м. Бориспіль Київської області. Під час служби с. Олена, с. Наталія, бр. Валентин і бр. Микола запалили свічки від Пасхалу та в присутності священиків Братів Менших Конвентуальних зачитали свої обітниці Господу, що вони бажають крокувати за Ісусом за прикладом св. Франциска. «Материнською» для новоствореної місцевої спільноти

бушу суть, але кожен з них проходить свій шлях до християнської гідності і загального покликання до святості, яка полягає у досконалій любові. Ці способи є різними й такими, що доповнюють один одного, тобто кожен з них має власне, оригінальне й неповторне обличчя, а одночасно кожен з них пов'язаний з іншими і виконує щодо інших роль служіння» (Йоан Павло II, *Cristifidelis laici*, п. 55). З одного боку, Церква доручила братам Першого ордену і ТОР духовну і пастирську опіку над ФОС, як зазначено в Регулі: **«На знак духовної єдності, спільної відповідальності, Ради спільнот різних рівнів, згідно з положеннями Конституції, нехай звертаються з проханням до старших чотирьох чернечих Францисканських Родин, з якими Спільнота Світських є пов'язаною від віків, про ченців відповідно приготованих до надання духовної підтримки»** (Регула ФОС, № 26).

З іншого боку, члени ФОС покликані до виявлення світського характеру францисканської харизми, яка визначає їхню духовність і апостольське життя. В такий спосіб, реалізуючи в повноті своє специфічне покликання, через молитву і діяльність потрібно піклуватись про покликання братів, з якими вони розділяють ту ж саму харизму.

5. Закінчення

Дорогі сестри, дорогі брати, через сорок років після затвердження Регули Францисканського Ордену Світських запрошуємо всіх подякувати Господу за дар спільного францисканського покликання і до відновлення апостольського завзяття, щоби творчо реалізувати свою власну місію. Зі свого боку, за заступництвом нашого Серафимського Отця Франциска і Найсвятішої Діви Марії, Цариці Францисканської Родини, просимо Бога про щедre благословення для вас усіх,

Бр. Роберто Дженоуїн OFMCar,
Бр. Ніколас Поліховський TOR,
Бр. Марко Таска OFMConv,
Бр. Майкл Антоній Перрі OFM

Місто Рим, 23.12.2018

МОЛИТОВНІ НАМІРИ

ФОС-ФМ НА КОЖЕН МІСЯЦЬ 2019 РОКУ

Для того, щоби наголосити на єдності з Папою, пропонуємо **намір Святішого Отця на кожен місяць та намір Францисканського Ордену Світських** відповідно до життя та важливих подій Ордену. Місцевим спільнотам рекомендовано молитись в цих обох намірах.

Президія Міжнародної Ради ФОС

Січень **Євангелізаційний намір** – За молодь в школі Марії: Щоби молодь, особливо в Латинській Америці, наслідуючи приклад Марії та відповідаючи на заклик Господа, несли Євангеліє у світ.
ФОС: За міжнародну зустріч Францисканської Молоді, за Всесвітній День Молоді та Латиноамериканський Конгрес у Гватемалі. *Отче наш...*

Лютий **Загальний** – Торгівля людьми: за великодушне прийняття осіб, які стали жертвами торгівлі людьми, примусової проституції та всякого іншого насильства.
ФОС: За національні спільноти Аргентини (капітул) та Білорусії (братерсько-пастирська візитація). *Отче наш...*

Березень **Євангелізаційний намір** – Визнання прав християнських спільнот: щоби християнські спільноти, особливо ті, які зазнають переслідувань, відчували близькість Христа та щоби були пошановані їхні права.
ФОС: За національну спільноту Південної Африки (братерсько-пастирська візитація), а також Президію Міжнародної Ради ФОС. *Отче наш...*

Квітень **Загальний** – Лікарі та їхні співпрацівники в зонах бойових дій: за лікарів та працівників гуманітарних місій, що перебувають у зонах бойових дій і наражають на небезпеку власне життя заради порятунку інших.
ФОС: За національну спільноту Угорщини (братерсько-пастирська візитація). *Отче наш...*

свої обітниці євангелічного життя, одна особа склала перші річні обітниці, одна – вступила до новіціату та дві – до постулату.

Урочистість, яку очолив о. Ян Капістран Весельський OFM, настоятель парафії, відбувалась у костелі Опіки св. Йосифа Обручника. Був присутній також Духовний Асистент Західного регіону ФОС о. Берард Задойко OFM, Старша Західного регіону ФОС с. Олександра Салій, Старша спільноти ФОС із Судової Вишні с. Броніслава Радь і численні гості.

«Дякуємо Богові! Як представник Старшої приймаю тебе до нашої спільноти як повноправного члена Францисканського Ордену Світських. Твій вступ до неї - це радість і надія для всіх братів» - тринадцять разів були повторені ці слова, бо саме стільки повноправних членів долучилось до нашої Францисканської родини, попередньо пройшовши відповідні етапи формації (постулат, новіціат і тимчасові

Представники Францисканського Ордену Світських з м. Львова на дні народження нової спільноти в м. Рава Руська

- Брати Менші не повинні і не мають наміру нести відповідальність за майнові борги та інші переступи світських францисканців;

- доволі важко зберігати мир у братерській спільноті, коли братів, що опікуються нею, намагаються схилити на той чи інший бік у виникаючих всередині спільнот конфліктах та майнових суперечках.

З точки зору нашого часу важко зрозуміти позицію святого Бонавентури, однак у своїх поясненнях він ще раз підкреслив, що терціарії мають бути максимально поєднані з суспільством: «будучи не від світу цього, вони покликані залишатися в світі, брати участь в громадянському і церковному житті, не переставати працювати над своїм наверненням і преображенням, безперервно прагнути Бога».

Усі ці протиріччя були вирішені Регулою, даною терціаріям Папою Миколаєм IV і призначенням спеціальних візитацій, а потім і асистентів для братерства світських францисканців. Ця Регула також дозволила терціаріям брати більш активну участь у справах своїх дієцезій.

Події ФОС

Створено нові спільноти ФОС!

Репортажі

Брати і сестри, вітаємо новостворені спільноти в м. Рава Руська Львівської області та в м. Бориспіль Київської області!

ФОС м. Рава Руська

17 листопада у родині францисканських орденів відзначають спомин св. Єлизавети Угорської, покровительки Францисканського Ордену Світських (ФОС). Цього дня двоє делегатів від нашої львівської спільноти ФОС, с. Галина Берко та с. Ірина Джана, прибули до Рави Руської з приводу особливої події: тут мала народитись нова спільнота Третього Францисканського Ордену, адже тринадцять осіб виявили бажання скласти вічні обітниця перед Богом, щоб після цього жити згідно з Євангелієм у своєму світському стані. Також чотири особи поновило

Травень **Євангелізаційний намір** – Церква в Африці, закваска єдності: щоб церква в Африці через діяльність її членів стала закваскою єдності між народами та знаком надії для цього континенту.

ФОС: За національні спільноти Того, Чеської республіки (братерсько-пастирські візитації), Буркіна Фасо, Бельгії, Панамі, В'єтнаму та України (капітули). *Отче наш...*

Червень **Євангелізаційний намір** – Образ життя священиків: щоб священики скромністю і покірністю свого життя активно служили найбільш бідним.

ФОС: За національні спільноти Нікарагуа та Індонезії (братерсько-пастирська візитація), Мальти (братерсько-пастирська візитація та капітул), Домініканської Республіки та М'янми (капітули), Бразилії (формаційний курс). *Отче наш...*

Липень **Загальний** – Захист океанів: щоб політики, науковці та економісти спільно працювали над охороною морів та океанів.

ФОС: За національні спільноти Болівії та Кореї (братерсько-пастирські візитації), а також Угорщини (капітул). *Отче наш...*

Серпень **Євангелізаційний намір** – Родини, школи зростання людяності: щоб сім'ї завдяки життю молитви і любові щораз більше ставали "школами зростання людяності".

ФОС: За національні спільноти Парагваю та Словачкиї (капітули). *Отче наш...*

Вересень **Загальний** – Цілісність правосуддя: щоб ті, хто вершить правосуддя, керувалися справедливістю та щоб несправедливість, яка пронизує увесь світ, не мала останнього слова.

ФОС: За національні спільноти Австралії, Еквадору та Нової Зеландії (капітули), а також Польщі (братерсько-пастирська візитація та капітул). *Отче наш...*

Жовтень **Євангелізаційний намір** – Місіонерська "весна" в Церкві: щоб подих Святого Духа пробудив нову місійну весну церкви.

ФОС: За національні спільноти Хорватії та Франції (капітули), а також Філіппіни (братерсько-пастирська візитація). *Отче наш...*

Листопад **Загальний** – Діалог та примирення на Близькому Сході: щоби на Близькому Сході, де різні релігійні спільноти ділять один життєвий простір, запанував дух діалогу, зустрічі та примирення.

ФОС: За Президію Міжнародної Ради ФОС, за Формацийний курс для Асистентів, за національні спільноти Тайваню (братерсько-пастирська візитація) та Ліван (капітул). *Отче наш...*

Грудень **Євангелізаційний намір** – Майбутнє дітей: щоб усі країни вжили необхідних заходів для забезпечення майбутнього дітей, особливо тих, що страждають.

ФОС: За всі національні спільноти, які переживають різні труднощі, а також за національну спільноту Уругваю (капітул).

Отче наш...

Францисканська Духовність

Правдива покута

Блажей Суска OFMCar

Нам дуже важко в наш час зрозуміти що таке покута. В нашій уяві це означає «щось робити»: поводитися терпеливо, стримано, чинити якісь зовнішні акти, такі як піст, молитва, якісь умертвлення, тобто входити в якесь обмеження, страждання, але не знати навіщо і яка мета цих практик.

Чим є покута в заповідях святого Франциска і Джерелах? Чим є покута у Святому Письмі, як це розумів Франіск? У повчаннях Франциска мова іде про те, щоб читати Євангелії, входити в Слово Боже і жити ним. Регула Франциска побудована так, що на початку - Євангелія, а потім духовна традиція, яка походить від самого Франциска, а потім вже питання технічні – дія, яка виходить з цих двох попередніх основ. Ми ж починаємо від останнього, тобто приймаємо зовнішню форму покути: «що робити?» Їсти чи не їсти, обмежувати себе чи ні... тобто починаємо з кінця.

В той самий час на чолі Першого ордена стає святий Бонавентура, який просить своїх братів дистанціюватися від розрізнених груп терціаріїв, бо розуміє, що спілкування з ними і опіка над їхніми спільнотами може загальмувати місію францисканців в багатьох частинах Європи.

Коли професори Паризького університету, багато з яких належали до спільнот покутників, просили його про роз'яснення і причини такого відсторонення братів, Бонавентура дав такі пояснення:

- необхідно, щоб брати не були прив'язані до конкретних спільнот світських і були більш мобільні для виконання свого місіонерського служіння;

- францисканськими терціаріями важко керувати через велику кількість привілеїв, які їм надані чинною світською і церковною владою;

- виникають неприємні непорозуміння через те, що брати монахи надовго зупиняються чи постійно проживають в домах терціаріїв;

- на адресу багатьох спільнот звучать звинувачення в ересі;

по всій території Італії. Деякі єпископи виявляли занепокоєння і невдоволення поширенням нових незрозумілих груп людей, а світська влада іноді переслідувала асизьких покутників.

І тим не менше, їхня кількість зростала. До терціаріїв почали вступати люди різних соціальних верств, багаті і бідні, знатного походження і городяни, прості селяни і священики. Всього за кілька десятиріч років «дивні покутники» стали поважними і шанованими членами суспільства. Часто їх просили бути незалежними арбітрами у суперечках та судових справах; їм довіряли управління майном міст, бо вони проявили себе як дуже чесні люди.

До кінця 13 століття їх вже називали терціаріями і вони мали деякі привілеї:

- звільнення від воєнної служби;
- звільнення від громадянського форуму, тобто всі пов'язані з ними судові справи не підлягали ні громадянському, ні церковному суду, оскільки вважалося, що їхнє життя належить Церкві, хоча вони продовжують жити у світі;
- священики-терціарії, а також спільноти терціаріїв отримали право звершувати Євхаристію та інші богослужіння при закритих дверях своїх каплиць і без попереднього звуку дзвонів. В цьому вони прирівнювалися до монаших спільнот того часу.

Треба сказати, що світська влада не була рада присутності терціаріїв на своїй території. Щоб скоротити їхню кількість, на членів спільнот накладалися додаткові податки і заборони роздавати своє майно бідним. Це стосувалося як францисканських, так і домініканських братів і сестер покаяння.

Терціарії відзначалися особливою відданістю Святому Престолу, що в багатьох випадках протирічило планам місцевої знаті. Так П'єр делле Вінь, секретар імператора Фрідріха II, писав своєму господарю про те, якою перешкодою для нього є спільноти покутників, що заважають здійснювати централізовану владу Римської імперії.

Правдива францисканська покута є такою: маємо спільноти братів і сестер, яким важко жити разом і одне з одним. Хто у вашій спільноті найважча людина? Кого вам тяжко прийняти, з ким важко спілкуватися, кого намагаєтеся обходити, з ким постійно конфліктуєте? Покута полягає в тому, що треба стати перед тією людиною на коліна і сказати: **«пробач мені, що я не вмю тебе любити так, як тебе любить Бог!»**. Тобто входимо в умертвлення свого еґо! Дивно нам це чути: ця особа, через яку я страждаю, сидить переді мною, як принцеса, а я каюся перед нею, що вона мене дратує до нестями! Уявіть собі, що всі знають, що ця людина є найважча до сприйняття, важка для всіх, а я щоразу, як роздратуюся, маю ставати перед нею на коліна і просити пробачення! Важливо зрозуміти, що ця особа дана нам усім як дар Божий, щоб ми чинили покуту. Щось дивне, правда ж? Та це і є правдиво францисканська покута. Тому що Бог саме такою дорогою

веде мене до правдивої любові. Правдивою любов'ю є Бог. Він не дав нам це місце і спільноту, щоб ми були самотниками чи пустельниками, а покликав чинити правдиву покуту – це означає, щоб знали один одного, хто ми є, і приймали у любові, як Бог нас приймає.

Покута з грецької «метанойя» - навернення. Кожного разу, коли та особа, яка мене дратує, сидить на зустрічі, в чому полягає моє навернення? – завдяки їй, як у дзеркалі, я бачу проблему свого серця. Коли дивлюся в очі іншій людині, бачу ніби власне віддзеркалення. Правда в тому, що тільки Бог знає серце наше і іншого, а те, що ми «бачимо» як недоліки інших, насправді є лише віддзеркаленням наших проблем. Таким чином, завдяки цим «тяжким» особам здійснюється моє навернення. Це все говорю не по-людськи, а по-Божому. Бо по-людськи я б собі думав, що якби не було тієї особи, чи кількох, з якими я не можу вжитися, то я був би вже святий! Я був би щасливий в цій спільноті, всі б мене любили, мені було б тут затишно, зручно, приємно, гарно так, і всі довкола гарні, інтелігентні... а я найкращий, бо усіх їх люблю, крім тих кількох... то значить їх що, треба викинути зі спільноти, позбутися? чи пересотворити на нашу подобу? Коли так починаю думати, це означає, я нічого ще не зрозумів ні з Євангелії, ні з духовності францисканської. Але по-Божому кажу вам: **навертайтеся!**

Метанойя означає перейти від своєї людської егоїстичної ментальності до Божої; від своєї людської природи до Божої природи Ісуса – це і є навернення.

Покута – навернення. Тож про що йде мова? Я можу практикувати різні умиртвлення тіла, їсти тільки пісний супчик, вставати на годину раніше, більше молитися... що ще? Власняницю носити під одягом? Але одночасно я не можу на якусь людину спокійно дивитися, так вона мене дратує: *«вона мені таке сказала, що я тиждень плавав; не так подивилася; не по темі ділиться; погано пахне... Боже, змилуйся... скільки можна? Коли вже вона переміниться, навернеться?!»* Але це не правдива покута, тільки мій гріх, егоїзм.

Капітул любові – це саме той випадок, коли мають бути присутні всі, ціла спільнота, і не має бути нікого стороннього, навіть асистента. Тоді можемо говорити всю правду: що я переживаю у спільноті, що не сприймаю, яке поводження мене ранить... Але! З розумінням, що в тому немає чужої провини – проблема в мені, в моєму серці. Бо я хочу любити, але не вмію! Або я не хочу любити, хочу гніватися, вимагати,

Споглядаючи сьогодні на ці хрести зі святим Франциском, як ті паломники 13 століття, усвідомлюючи його досконалу відповідь на поклик Ісуса йти за Ним, візьмемо до серця цей Хрест, як символ нашої відповіді на покликання. Бог є з нами у нашій людськості, слабкості, обмеженості, також у самопожертві, помиранні для себе і служінні. **«Іди і роби так само».**

Історія ФОС

Францисканський Орден Світських в XIII столітті

За матеріалами nafra-sfo.org

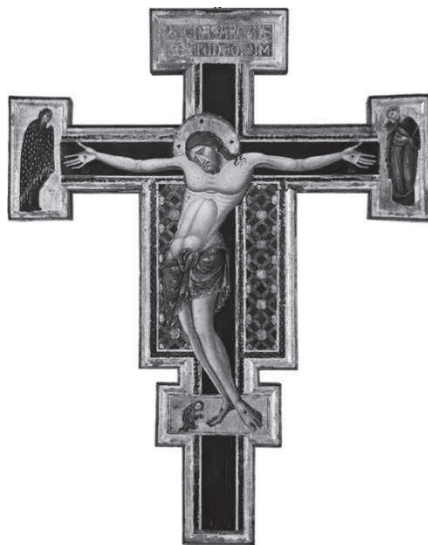

Від початку святий Франциск не мав наміру створювати Третій орден, так само як Перший і Другий ордени. До нього приходила величезна кількість людей за духовною підтримкою і порадою, серед них було багато світських людей, які жили у шлюбі. Натхнені прикладом Бідняка з Асизі, вони прагнули євангельського життя, і Франциск, намагаючись відповісти на їхню духовну спрагу, почав формувати орден для світських, спочатку не даючи їм ніякого іншого статуту, крім життя за Євангелієм. Перші світські не були поєднані в спільноті, на відміну від братів Першого ордену, більшість навіть не були між собою знайомі чи чимось поєднані. Вони лише намагалися жити харизматом Франциска згідно з Євангелієм, наскільки їм дозволяв їх стан і родинні обов'язки.

Доволі довгий час терціарії не мали ніякої структури і не згадувалися як єдина група в церковних документах. Більше того, з часом їх почали плутати з різними єретичними групами, поширеними в той час

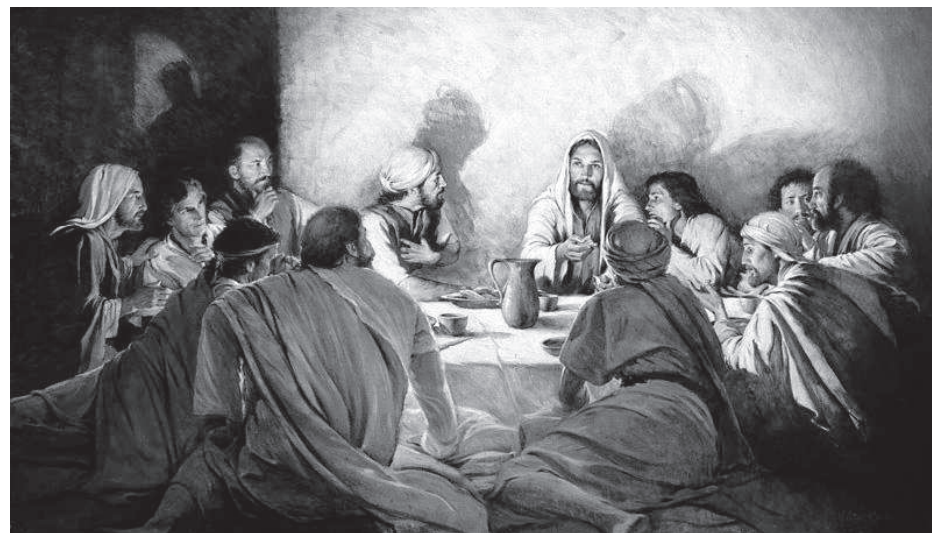
зображено чотири діаманти, алегоричне значення яких можна тлумачити по-різному: як моральні цноти (справедливість, розуміння, поміркованість, мужність); як символи останніх часів (смерть, суд, пекло, рай); або просто як розповсюдження Доброї Новини на всі чотири сторони світу, на чотири вітри, бо Жертва Ісуса обіймає весь світ, всі ви-міри.

Для францисканців Хрест Сан-Даміано це образ покликання від Бога, а Блакитний Хрест – образ відповіді людини на це покликання. Паломник 13 століття добре відчитував це послання Бога перед Блакитним Хрестом, біля гробу святого Франциска: **«Іди, і роби так само»**. Хрест ніс у собі однозначне повідомлення: чини як святий Серафимський Отець Франциск, який не хотів нічого знати у цьому світі крім Ісуса Христа, і при тому розп'ятого (пор. 1 Кор 2, 2). Паломники поверталися додому, францисканський Орден зростав кількісно, і багато парафій тих часів, хотіли мати у себе такий промовистий хрест, тож на пізніших версіях хрестів Майстра Святого Франциска біля пробитих стоп Ісуса він зображує схиленого на коліна святого Франциска, який споглядає на рани Спасителя, цілує їх і обнімає. В наступних століттях інші майстри пишуть копії тих хрестів, і додають ще постать святої Клари з Асизі, святого Антонія чи навіть святого Домініка. Але суть залишається незмінною. Цей Хрест – відповідь вірної душі на виняткове покликання від Бога, відповідь віри і любові. І де б не знаходилися ці хрести, в Ареццо, в Губію, чи де інде, всі розуміли, що то хрест з могили святого Франциска. На деяких хрестах тлом для розп'ятого Христа служить декоративна решітка, подібна до тієї, яку бачимо довкола гробу святого Франциска.

ігнорувати... Тому я потребую покути-навернення. Покута – це наша Пасха, покута – це наше навернення і відречення від того зла, яке сидить в нас, навернення до добра, яким є Бог! Покута – це свобода! Покута – це нова любов, цілком нова, нове життя нової людини в Царстві Божому!

Покута – це навернення серця. У Старому завіті про це постійно говорять Пророки: що з того, що ви будете роздирати одержу вашу, а серце ваше залишається мертвим... Така покута не потрібна нікому –

ні нам, ні Богу. Ісус наводить приклад фарисея і митаря: перший вважає себе справедливим, і щиро в це вірить, бо дякує Богу, що він не такий, як той митар; а митар, співпрацівник кого? Окупантів! Тож його гріх всім очевидний, не сміє очей підняти до Бога, і кається, б'ючи себе в груди, благає Бога про любов... Чому? Бо ті, з ким він жив, його обминають, не приймають, і він їх не приймає, і розуміє через це, що не вміє любити. **Боже, помилуй мене, бо не вмію любити!**

Тому коли вхожу в покуту, Бог дає мені благодать дивитися на того, кого по-людськи не можу прийняти, і любити його, правдиво любити, тобто відчувати любов, давати любов! Він там ногами тупає, кри-

чить на мене, колупає, на нервах грає, намовляє проти мене, щось образливе говорить – а я його люблю, щиро люблю, бо таку благодать дає мені Бог через покуту, через навернення.

Не треба чинити великі речі, не треба особливих об'явлень від Бога, щоб навернутися, тільки треба дії Духа Святого, який покаже мені, де мої слабкості і проблеми, і від чого людського навертатися до Божого, що Ісус показує на Своему прикладі в Євангелії. Це є покута. Ісус багато говорить про навернення серця. Найважливішим в покуті є ЛЮБОВ і ВІРА, тобто, коли бачу, що не маю любові, і вірую, що Бог, який покликав мене на цю дорогу, дасть мені цю любов. Тоді я буду чинити умиротворення як правдивий християнин, як брат інших людей. І нарешті, коли у моїй свідомості з'явиться слово «брат, братерство» - в моєму житті з'явиться і дух святого Франциска. Франциск, входячи в покуту, хотів бути братом для усіх тих, яких ніхто не любив, для всіх відкинутих суспільством. Знаємо історію з прокаженими. І знаємо, як у Франциска з'являються брати. Тоді Франциск говорить: «коли Бог дав мені братів, я почав життя покути». Доки ти у житті сам один, не потребуєш нікого, думаєш лише про себе, що майже святий, ти не можеш правдиво покутувати. Ти є просто егоїстом, більше ніким. **Але коли є брати, з'являється потреба покути.** Бо ці брати, - це люди, яких треба прийняти. А у кожного з них є свої слабкості: той не так дивиться, той не розуміє мене, у того якісь претензії, і так далі... все, що я в них бачу, все мене дратує! Навіть згіршує. Але вони, ці брати, тут ні при чому, вони зла не роблять, тільки то моя свідомість не дозріла до любові. **Тож який то дар від Бога, ті брати?** Вони показують мені, що я потребую Бога! Мати в собі Бога – це означає жити. А жити – це означає Пасха, радість, свобода! А свобода означає жити без страху. Це значить, що починаємо говорити один одному правду, але з любові, і приймаємо один одного як дар від Бога, бо ми брати, і ми показуємо один одному потребу в Божій любові, і ту любов пізніше можемо один одному давати. Це вже значить, що Бог є важливіший від нас самих і наших стосунків, від того, хто що думає про мене...

(Асизі, Італія). Він важливий для тих християн, які вже розпізнали своє покликання і розпочали йти дорогою наслідування Ісуса Христа за прикладом святого Франциска з Асизі.

Відтоді, як Франциск взимку 1206 року почув у Сан-Даміано голос Ісуса, він більше ніколи не згадував у своїх писаннях про цей образ. Цей Хрест є символом і свідком його навернення і покликання - це образ Пасхи, Воскресіння і перемоги над смертю. Натомість Блакитний Хрест – це образ Христа-Агнця, Христа-Жертви, розп'ятого і померлого за нас на хресті.

За життя Франциска живопис Італії був під великим впливом Візантійського стилю, розповсюдженого по всіх теренах Римської імперії аж до Балкан і далі на схід. В цьому стилі написаний і Хрест Сан Даміано, але ймовірно на століття раніше. Цей стиль вирізняється точною символікою кольору, поз і жестів, яка була своєрідною образною «мовою», зрозумілою навіть для людей простих і неосвічених. Червоний колір вважався кольором Божественним, що означав Перемогу, Пасху, Радість, а блакитний колір символізував людськість, слабкість сотвореного світу. Якщо подивимося на Хрест Сан-Даміано, то побачимо, як у ньому переважає червоний та золотий колір, а на блакитному Хресті, як свідчить назва, переважають різні відтінки блакитного. Більше того, само дерево Хреста зображене глибоким блакитним кольором, що досить незвично для ікон, і мало підкреслити його зміст.

На Блакитному Хресті Син Людський ніби позбавлений будь-якої сили, бо всього себе віддав і помер за нас. Його тіло розслаблене і неприродно вигнуте – на ньому ще видно сліди страждання. Потоки крові спливають з ран на руках і ногах, і фонтанують з пробитого боку. Послання цього Хреста читається одразу: *«Немає більшої любові від тої, як хтось життя своє віддає за друзів своїх» (Йн 15, 13).* Ця самопожертва - правдива честь і слава людини. Господь терпить муки за нас і разом з нами - Він істинний Син Чоловічий.

Засмучені Йоан і Марія стоять по обидва боки від Ісуса, і в невимовному смутку навіть очей не підводять на Нього, але самим жестом вказують на *«Того, Кого прокололи» (Йн 19, 37).* Близько до рук Ісуса

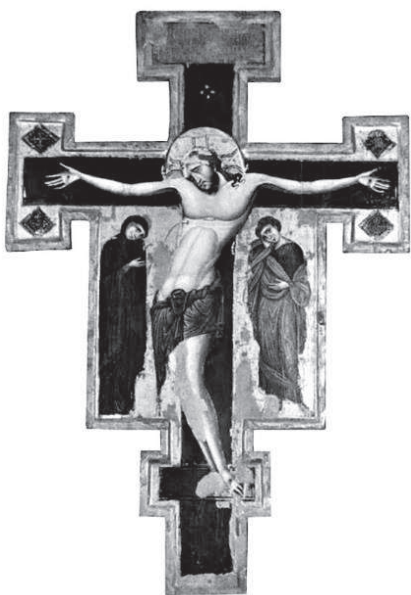
Покута – це наша дорога. Повільна дорога. Тому маємо час на постулат, на річні обіти, щоб дійти до розуміння, ким ми є. Вчимося приймати старих, малих, всяких. Це означає прийняти реальність, прийняти себе таким як є... свою втому від світу, від братів. Якщо з'являється втома, смуток, - це значить ти вже вийшов з покути. Повертайся скоріше! **Францисканська покута – це кожен мить прославляти Бога!** Людина в Святому Дусі живе в покуті і в радості духа. Будьте слухняні старшому спільноти, Ордену, слухняні Церкві; приходьте на зустрічі, перебувайте разом, будьте братами, друзями, і перебувайте в любові і в покуті. Амінь.

Наша молитва

Блакитний Хрест

За матеріалами часопису «Głos św. Franciszka»

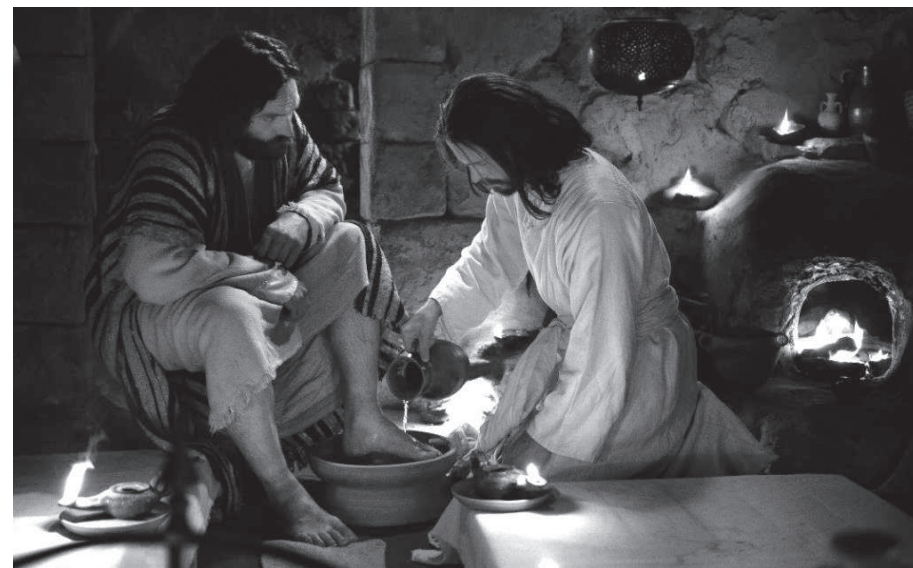
Незаперечно францисканським вважають Хрест з Сан-Даміано, з якого Сам Господь промовляв до святого Франциска з Ассізі.

Менш знаним, але не менш важливим для францисканців є інший тип хреста, іконографія якого склалася в той час, коли Церква канонізувала святого Франциска, і в Ассізі була збудована Базилика на його честь (прибл. 1230 рік). Коли паломники заходили до каплиці, де спочиває тіло Святого, на вході вони бачили двосторонній розписний хрест. Це найстаріший з усіх хрестів автора, ім'я якого не зберегла історія. Він

знаний в усьому світі як Майстер Святого Франциска. Тепер цей хрест-ікона, який називають «Блакитний Хрест», зберігається в музеї Умбрії

Мета покути. Покута нас рухає тільки в одному напрямку – в сторону Божої любові. Франциск завжди іде тільки в цьому напрямку – нормальної правдивої любові Бога. Це найважливіший дар, який мають світські францисканці: жити покутою серед інших людей, на роботі, в родині, в суспільстві, жити християнським життям, згідним з вимогами Ісуса в Євангелії. Бути по-християнськи нормальними людьми в ненормальності цього світу. І люди, дивлячись на вас, бачитимуть правдиве обличчя Бога.

Плід покути – служіння. Подивимося, що робив Ісус: вмивав ноги апостолам. Знав, що ще трохи часу і всі повтікають, деякі зрадять і відречуться – і ось Він вмиває їм ноги. І наказує: робіть так, як Я оце вам зробив, тобто вмивайте один одному ноги, як слуги. Любіть одне одного, як Я вас полюбив, до кінця. І це є наша покута. **Вибачаєшся і служиш.** Запитай того, хто тебе найбільше дратує, чим я можу тобі, брате, сестро, послужити? Що ти хочеш, щоб я зробив для тебе? Це якась фантастика, скажете, бо я навіть дивитися в його бік не можу. Але це ще не кінець! Це все робимо з радості, щиро з радістю!

Так повинно бути, така є євангельська францисканська покута. Ясно, що так мало хто живе, бо всі маємо свої емоції, пристрасті, грішимо через них. Але так має бути. Такого Духа дає нам Бог, коли просимо. **Практичним плодом покути є життя в любові.**

Я бачу, що Бог мене любить такого, який є, який не має в собі любові; я вірую, що Бог сестру і брата любить так само, таким як він є. Я знову і знову повертаюся до Бога і прошу: «дай мені, Боже, Твою любов, щоб я міг мого брата любити, як Ти його любиш», - і так постійно по колу, щораз починаємо спочатку. Саме так ми чинимо покуту, і так отримуємо її плід – любов Бога і братерську любов. І цей трикутник: Бог, брат, я, і знову Бог... провадить мене до служіння в любові, свободі і радості.

Перше чим можемо послужити: прийняти; потім можемо допомогти людині бути собою, відчувати себе прийнятим. Нова людина, це людина яка має природу Ісуса, і в Дусі і навірненні приймає цю природу. Тому наслідком переживання любові Бога є служіння іншим. Тут вже Бог Сам буде показувати і вести. І нехай вашим словом буде «так» і «ні». «Ні» говоримо коли хтось хоче використовувати спільноту для своєї вигоди, постійно нис, чогось потребує, просить, вимагає, живе за рахунок інших, і не дає нічого взамін, то врешті треба сказати «ні». Коли відкрито говоримо між собою правду, атмосфера змінюється, правда звільняє і очищує нас. Ну щож, ось тепер починаємо робити капітул любові і говорити правду в очі - аж хтось один, другий, третій не витримує, плаче, втікає... що ж то за любов? Йдуть зі спільноти, ображаються, дверима гупають... бо правда болить. Що відбувається? Для чого ми тут зібралися? Щоб ловити, ловити на любов!

- Ми тобі сказали, а ти пробач, а як не бачиш у собі того, прийми це, бо є свідки, що ти так чиниш, поводишся зле... але ми тебе любимо, Бог тебе любить. Вчися пробачати. Болітиме, але пробачиш і повернешся, бо Бог тебе сюди привів; Бог, а не люди, тебе покликав, саме до таких братів і сестер, щоб ти навертався. Щоб усі ми дякували за твій дар, щоб і ми наверталися.

Або ж ти такий який є, і проблема в нас, що ми не можемо дати тобі більше любові, бо не маємо. Тож прости, і будемо разом просити Бога про Духа Святого, разом навертатися.

Остаточний висновок.

Бути покутником, - це дозволити Духу Святому керувати тобою і твоїм життям. Немає швидкого ліфта, але це процес поступальний, повільний, це треба усвідомлювати, бачити, вимолювати. Будьмо терпеливі самі до себе. Даваймо Богу місце в серці і час нас міняти. Вчора не міг підійти і вибачитися, молись... з часом Дух Святий так буде діяти, що примирися, і то з радістю! І полюбиш, і послужиш! І дякувати будеш за того брата чи сестру. Дозволь Богу вести себе Духом Святим. Проси Святого Духа. Своїми силами нічого не зможеш.

Бо кожен з нас є найважливіший, бо за кожного окремо вмирав Ісус. Не є ми спільнотою, товариством, колективом, групою, але братами у спільноті. Тому кожен важливий, неповторний дар для себе і для інших.

Коли Франциска і його братів питали, хто вони є, то він одне відповідав: **ми покутники з Асизі**. Коли люди їх бачили, то розуміли, що зовнішньо вони покують. Така була зрозуміла форма покути: не вдягалися нормально, не їли нормально, не мали нормального житла... А ми тепер виглядаємо нормально, як всі, вдягаємося нормально, навіть гарно, їмо що хочемо... Але думаємо ненормально! Не так як думає світ, думаємо по-Божому. Не входимо в зовнішні речі, але приймаємо і любимо всіх. Говоримо один одному «ти», бо ми до Бога звертаємося на «ТИ»! Ми брати, бо Ісус став нам Братом! Покута означає що ми рівні і вільні. Тому Франциск назвав братів покутниками, бо вони входили в навірнення щоб мати Бога, Його любов, і дозволити себе вести Святим Духом. **Тому жодного смутку немає в слові покута! Є радість! Є мир!**

Франциск пише лист до всіх християн (почитайте), і там пише багато про покуту, навірнення, як він це розумів. Тому не робимо жодних практик, а шукаємо любові.